

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027

De voorstellen van de Europese Commissie voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) na 2027 vragen om fundamentele bijsturing. In dit position paper formuleert LTO Nederland aanbevelingen voor een toekomstbestendig GLB voor de Nederlandse Land- en Tuinbouw. De nadere toelichting is opgenomen in de daaropvolgende pagina's.

1. Versterk het GLB Budget

- **Behoud het GLB-budget** met inflatiecorrectie voor de periode 2028-2034.
- **Concurrentie** in de nieuwe begroting tussen gelden voor **sectorale interventies** en **maatregelen uit de huidige eerste en tweede pijler** moet zoveel mogelijk voorkomen worden. LTO pleit er daarom voor om de sectorale interventies niet te financieren uit de GLB-allocatie, maar op de huidige manier uit een EU-begroting of uit de vrije ruimte van het NRPP.

2. Voorkom een ongelijk speelveld

- De **cofinanciering van GLB-maatregelen** en **financiering vanuit het NRPP** (buiten de GLB-allocatie) door lidstaten mag niet te veel uiteen gaan lopen, om het Europese gelijke speelveld te bewaken. Daarom pleit LTO voor een maximumpercentage (bijvoorbeeld 25%) van het NRPP-budget dat lidstaten mogen aanvullen bij het GLB.
- **Beperk verschillen in de basisbetaling tussen lidstaten.** Verklein de voorgestelde bandbreedte voor de basisbetaling, om verdere verschillen tussen lidstaten te voorkomen. Modernisering kan ruimte bieden voor afbouw van de basisbetaling, maar zolang basiseisen gelden moet een ondergrens blijven bestaan om deze inspanningen te compenseren.

3. Moderniseer het GLB

- **Moderniseer het GLB**, met inzet op doelgerichte maatregelen met ruimte voor lokale invulling ten opzichte van generieke eisen. Hierbij geeft LTO prioriteit aan voortzetting van de **eco-regeling** en het **ANLb**, waarbij de twee regelingen beter op elkaar moeten gaan aansluiten. Daarnaast geeft LTO prioriteit aan de **brede weersverzekering**, steun aan **jonge boeren en tuinders**, en financiering buiten de GLB-allocatie voor **sectorale interventies**.
- Voor de **schapen- en vleesveehouderij** dringt LTO aan op specifieke ondersteuning, bijvoorbeeld via een dierpremie.
- Verplaats alle **GLB-gerelateerde bepalingen** in de NRPP-verordening te naar de GLB-verordeningen om uitvoerbaarheid te waarborgen.
- Zorg voor maximale ruimte voor lokale invulling voor de **goede landbouwpraktijken**.
- **Schrap toepassing van het DNSH-principe binnen het GLB.** Een extra horizontale toets vergroot jurisdisering en administratieve lasten zonder toegevoegde waarde.

Introductie:

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is een van de hoekstenen van de Europese Unie. Oorspronkelijk ingevoerd om voedselzekerheid en een stabiel landbouwincome te waarborgen in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, is het GLB in het licht van nieuwe geopolitieke spanningen en toenemende marktonzekerheid weer relevanter dan ooit. Ook voor de Nederlandse land- en tuinbouw vormt het GLB een cruciale basis voor bedrijfscontinuïteit, met name in jaren waarin marktprijzen onder druk staan. Maar het GLB is veel meer dan dat. Betalingen binnen de eco-regeling en agromilieumaatregelen in de tweede pijler vormen een cruciale motor voor vergroening. Daarnaast stimuleert het GLB onder meer innovatie, ondersteunt het de instroom van een nieuwe generatie jonge boeren en tuinders en versterkt het risicobeheer in de sector, onder meer via instrumenten als de brede weersverzekering.

LTO Nederland maakt zich daarom grote zorgen over de voorstellen die de Europese Commissie heeft gedaan voor het GLB na 2027. De voorstellen betekenen voor Nederland een afname van **maar liefst 24%** van het GLB-budget, waarbij nog niet eens rekening wordt gehouden met inflatie. Dit terwijl de uitdagingen en vergroeningsambities de komende jaren onverminderd groot blijven. Daarnaast brengt de voorgestelde nieuwe begrotingsstructuur, waarin het GLB wordt geïntegreerd in de Nationale en Regionale Partnerschapsplannen (NRPP), aanzienlijke risico's met zich mee. Nederland beschikt binnen het NRPP over relatief beperkt budgettaire ruimte om het GLB nationaal aan te vullen, terwijl andere lidstaten daar wél substantieel toe in staat zijn. In combinatie met het ontbreken van Europese waarborgen ten aanzien van cofinanciering en inhoudelijke invulling van maatregelen, is het risico op het ontstaan van een groot ongelijk speelveld tussen lidstaten enorm. Dit zal leiden tot marktverstoring en oneerlijke concurrentie voor Nederlandse boeren en tuinders. Het 'Gemeenschappelijk' Landbouwbeleid is dan zo niet meer Gemeenschappelijk.

Tegelijkertijd is duidelijk dat modernisering van het GLB noodzakelijk is. Door de jaren heen is het GLB steeds complexer geworden door de grote hoeveelheid verschillende maatregelen en eisen. Het invullen van de gecombineerde opgave is zo ingewikkeld geworden dat de meeste ondernemers externe adviseurs moeten inschakelen. Verschillende van de eisen die worden gesteld laten onvoldoende ruimte voor lokale invulling, waardoor de daadwerkelijke bijdrage aan vergroeningsdoelstellingen valt te betwisten. Hoewel de Europese Commissie beoogt om het GLB te vereenvoudigen, neemt het aantal verplichte maatregelen en eisen in de nieuwe voorstellen juist toe.

Een fundamentele bijsturing van de huidige voorstellen is daarom noodzakelijk. LTO Nederland doet onderstaand daartoe concrete aanbevelingen voor een GLB dat toekomstbestendig en uitvoerbaar is, maatschappelijke prestaties effectief stimuleert en beloont en Nederlandse boeren en tuinders onder eerlijke en gelijke voorwaarden laat concurreren binnen Europa.

1. Versterk het GLB Budget

De Europese Commissie stelt voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK) te verhogen van circa 1.200 miljard naar bijna 2.000 miljard euro. Daarbij verliest het GLB zijn afzonderlijke begroting en worden GLB-gelden ondergebracht in het bredere NRPP-fonds. Voor Nederland wordt binnen dit fonds [5,08 miljard euro](#) geoormerkt voor GLB-maatregelen in de periode 2028–2034, gemiddeld 727 miljoen euro per jaar, tegenover circa 790 miljoen euro voor de twee pijlers onder het huidige GLB. Daarbij komt dat ook gelden voor sectorale interventies, in Nederland op dit moment voor producentenorganisaties in de groenten- en fruitsector, voortaan uit dezelfde GLB-allocatie moeten worden gefinancierd. Deze bedroegen in de afgelopen jaren circa 165 tot 170 miljoen euro per jaar; een bedrag dat de afgelopen jaren sterk is toegenomen. Wanneer deze middelen uit dezelfde enveloppe moeten worden betaald, ontstaat een feitelijke **budgetreductie van 24%**. Daarbij is in bovenstaande cijfers nog geen rekening gehouden met inflatie. In reële termen is de daling dus nog groter.

Deze daling staat haaks op de opgaven waar de land- en tuinbouw voor staat. Geopolitieke spanningen, voedselzekerheid, natuurmaatregelen, waterkwaliteit en dierenwelzijn vragen niet om minder, maar om meer gerichte en stabiele investeringen. Het is niet te rijmen dat het totale Europese budget aanzienlijk groeit, terwijl juist het beleidsterrein dat verantwoordelijk is voor voedselproductie en waar grote ambities liggen op het vlak van vergroening zo wordt gekort. Dit getuigt van een onderwaardering van de strategische en maatschappelijke betekenis van landbouw.

Meer informatie:

Bart Millenaar (+31610677181/ bmillenaar@lto.nl)

LTO roept daarom op tot behoud en versterking van een zelfstandig GLB-budget dat minimaal op peil blijft, inclusief inflatiecorrectie. Het GLB moet financieel in verhouding staan tot de ambities die de Europese Unie aan de sector stelt. Daarnaast pleit LTO ervoor om sectorale interventies voor producentenorganisaties niet te financieren uit de geoormerkte GLB-allocatie, maar, net als in de huidige systematiek, uit een aparte EU-begroting of uit de vrije ruimte binnen het NRPP. Zo wordt voorkomen dat middelen voor directe betalingen en de gelden voor sectorale interventies in concurrentie komen met elkaar. Het voorstel van de Europese Commissie om sectorale interventies niet meer uit een apart EU-fonds te financieren is namelijk een van de grootste drukfactoren op de uitvoering van de andere GLB-maatregelen in Nederland.

- **Behoud het GLB-budget** met inflatiecorrectie voor de periode 2028-2034.
- **Concurrentie** in de nieuwe begroting tussen gelden voor **sectorale interventies** en **maatregelen uit de huidige eerste en tweede pijler** moet zoveel mogelijk voorkomen worden. LTO pleit er daarom voor om de sectorale interventies niet te financieren uit de GLB-allocatie, maar op de huidige manier uit een EU-begroting of uit de vrije ruimte van het NRPP.

2. Voorkom een ongelijk speelveld

De [Europese Rekenkamer wijst in haar recente analyse](#) van de voorstellen voor het Meerjarig Financieel Kader en het GLB expliciet op het risico dat grotere nationale flexibiliteit en uiteenlopende financieringsmogelijkheden kunnen leiden tot marktverstoringen en verschillen in concurrentievoorwaarden binnen de interne markt. LTO Nederland constateert dat dit risico voor Nederland in het bijzonder groot is.

Lidstaten kunnen het GLB aanvullen vanuit de nationale vrije ruimte binnen het NRPP. Die ruimte verschilt echter sterk. Nederland beschikt over circa 25% vrije ruimte, terwijl andere lidstaten meer dan 70% vrije ruimte hebben. Hierdoor kunnen sommige landen hun landbouw substantieel extra ondersteunen, terwijl Nederland die mogelijkheid in veel beperktere mate heeft. Zeker wanneer landen jaarlijks de hoogte en inzet van steun aanpassen, ontstaat een reëel risico op marktverstoringen en een ongelijk speelveld.

Ook de voorgestelde bandbreedte voor de basisbetaling (€130–€240 per hectare) kan leiden tot grote verschillen in directe steun tussen lidstaten. LTO pleit daarom voor een zo klein mogelijke bandbreedte, ook als dit betekent dat de Nederlandse basisbetaling verder daalt. Modernisering mag niet leiden tot grotere verschillen in concurrentiepositie. Tegelijkertijd moet een ondergrens blijven bestaan, zolang basiseisen en randvoorwaarden van kracht zijn. Een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid vraagt om gemeenschappelijke kaders.

- De **cofinanciering van GLB-maatregelen** en **financiering vanuit het NRPP** (buiten de GLB-allocatie) door lidstaten mag niet te veel uiteen gaan lopen, om het Europese gelijke speelveld te bewaken. Daarom pleit LTO voor een maximumpercentage (bijvoorbeeld 25%) van het NRPP-budget dat lidstaten mogen aanvullen bij het GLB.
- **Beperk verschillen in de basisbetaling tussen lidstaten.** Verklein de voorgestelde bandbreedte voor de basisbetaling, om verdere verschillen tussen lidstaten te voorkomen. Modernisering kan ruimte bieden voor afbouw van de basisbetaling, maar zolang basiseisen gelden moet een ondergrens blijven bestaan om deze inspanningen te compenseren.

3. Moderniseer het GLB

Ondanks de voorgestelde forse kortingen op het GLB verplicht de Europese Commissie lidstaten om een groter aantal regelingen verplicht open te stellen. Dit leidt tot verdere stapeling van instrumenten, terwijl de huidige uitvoering al zo complex is dat veel boeren door de bomen het bos niet meer zien. Een gemoderniseerd GLB werkt op basis van doelsturing, waarbij actieve boeren en tuinders gericht worden ondersteund om concurrerend én duurzaam voedsel en groen te kunnen blijven produceren. LTO pleit daarom voor scherpe keuzes in het aantal regelingen die na 2027 worden uitgevoerd. Prioriteit moet liggen bij voortzetting en betere aansluiting van de eco-regeling en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), versterking van de brede weersverzekering als instrument voor risicobeheer, gerichte ondersteuning van jonge boeren en tuinders en financiering buiten de GLB-allocatie voor effectieve sectorale interventies. Voor de schapen- en vleesveehouderij dringt LTO aan op gerichte specifieke ondersteuning, bijvoorbeeld via een dierpremie. Nederland is nu de enige lidstaat die geen gebruik maakt van dit instrument, terwijl de twee sectoren staan onder druk als gevolg van dierziekten (blauwtong) en de komst van de wolf. De basispremie mag in het kader van de modernisering ten opzichte van nu verder afgebouwd worden, waarbij een belangrijke voorwaarde is dat het Europese gelijke speelveld wel bewaakt moet worden en er meer ruimte komt voor lokale invulling van de basiseisen.

Het vervangen van conditionaliteit door “goede landbouwpraktijken” (Farm Stewardship) roept nog vragen op. De Europese Commissie beoogt hiermee meer ruimte voor lidstaten om invulling te geven aan eisen met oog voor lokale omstandigheden, maar in de huidige uitwerking is onduidelijk hoeveel ruimte dit daadwerkelijk oplevert. LTO pleit daarom voor inzet op doelgerichte maatregelen met maximale ruimte voor lokale invulling voor de goede landbouwpraktijken. In dat licht is LTO ook kritisch op de toepassing van het DNSH-principe (“Do No Significant Harm”) binnen het GLB. Boeren voldoen al aan uitgebreide milieu-, klimaat- en randvoorwaarden; een extra horizontale toets op “geen significante schade” vergroot de juridisering, administratieve lasten en onzekerheid in de uitvoering. Daarnaast is LTO kritisch op de voorgestelde regeling voor nitraatvervuilingsproblemen. Ondersteuning bij emissiereductie is noodzakelijk, maar de huidige opzet stuurt sterk richting extensivering. De keuze voor de oplossingsrichting moet nadrukkelijk bij de lidstaat blijven, waarbij ook innovatie, technische maatregelen en doelsturing volwaardig moeten kunnen worden ingezet.

LTO is in principe positief over het samenbrengen van eco-regeling en agromilieu- en klimaatacties in één instrument (artikel 10 GLB), mits dit leidt tot betere samenhang en uitvoerbaarheid. In Nederland hebben de eco-regeling en het ANLb aantoonbaar bijgedragen aan vergroening van de land- en tuinbouw. De hoge deelname en prestaties tonen aan dat deze aanpak werkt, mede dankzij de inhoudelijke betrokkenheid van het ministerie van LNV en nauwe afstemming met boerenorganisaties. In de huidige voorstellen worden echter meerdere GLB-bepalingen ondergebracht in de nieuwe NRPP-verordening. Dat is zorgwekkend, want hierdoor is het ministerie van LNV niet meer direct betrokken bij de onderhandelingen van deze bepalingen, en ligt de uitvoering ervan niet meer primair bij dit ministerie. LTO pleit er daarom voor om alle GLB-gerelateerde bepalingen in de NRPP-verordening te verplaatsen naar de GLB-verordeningen.

- **Moderniseer het GLB**, met inzet op doelgerichte maatregelen met ruimte voor lokale invulling ten opzichte van generieke eisen. Hierbij geeft LTO prioriteit aan voortzetting van de **eco-regeling** en het **ANLb**, waarbij de twee regelingen beter op elkaar moeten gaan aansluiten. Daarnaast geeft LTO prioriteit aan de **brede weersverzekering**, steun aan **jonge boeren en tuinders**, en financiering buiten de GLB-allocatie voor **sectorale interventies**.
- Voor de **schapen- en vleesveehouderij** dringt LTO aan op specifieke ondersteuning, bijvoorbeeld via een dierpremie.
- Verplaats alle **GLB-gerelateerde bepalingen** in de NRPP-verordening te naar de GLB-verordeningen om uitvoerbaarheid te waarborgen.
- Zorg voor maximale ruimte voor lokale invulling voor de **goede landbouwpraktijken**.
- **Schrap toepassing van het DNSH-principe binnen het GLB**. Een extra horizontale toets vergroot juridisering en administratieve lasten zonder toegevoegde waarde.